

Forfatter: Mortensdatter, Benedicte

Titel: BREV TIL: Gøye, Birgitte FRA: Mortensdatter, Benedicte (1559-06-07)

Citation: Mortensdatter, Benedicte: "BREV TIL: Gøye, Birgitte FRA: Mortensdatter, Benedicte (1559-06-07)", i *Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøre (1. bind)*, Hos V. T Han in G & Appel., s. 363. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-000667830-000-shoot-L0006678300000133.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøre (1. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

7. Juni 1559.

Benedicte Mortensdatter til Birgitte Gjøe.

Efter en besværlig Rejse er hun og hendes Ægtefælle ankomne til Throndhjem. Med ham og hans Børn lever hun lykkeligt; derimod gjør Lensmanden Evert Bild og hans Frue dem Livet surt ved den Haan og det Overmod, hvormed de behandle dem, hvilket hun nærmere skildrer. Hun anbefaler til Birgitte Gjøes Omsorg sin Moder, for hvem hun er meget bekymret.

Myn ganske ydmygelige, kerlige helssen nu oc altid ffoerssent met voer here. Myn kere ffenke, taker ieg³ eder ydmygelif[g] oc gerne ffoer alt det gode, ssoem i haue gyoert meg. Den almesste gud vere ederss lønd, ffoer det er aldri s. 364i myn mack til ath ffoertiene, men da skal gud vere met vinde, ath ieg gerne alle myne daue vel ffyndess eder tacknemlige met alt den del, ieg kan tenke, eder kan vere til veli oc tiensste, ssoem ieg er eder plitig. Myn kere ffenke, giuer ieg eder venlige til kynde, ath vid kome hid til Truenhiem tre vger effter poeske, oc kan ieg aldri ffuel skriue eder til, ssa møssamelige en riexsse det vor voess bade met vand oc iess. Dog hoelp gud voess, ssa vi kome vel ffrem met helbreden, gud vere loue¹. Myn kere ffenke, ieg kan aldri ffuel skriue eder til, hoer meg hauer lensst effter eder, ssyden ieg kom ffra eder, den almesste gud lade meg ffa gode tinder bade ffra Herloe oc eder, ath i mate bade leue oc lide vel, da er det bade myn hoessbonde oc meg en sstoer glede, oc vid velle bade bede, gud skal beuare bade Herloeff oc eder i gudz ffryck lenge ath leue oc ffatige til gode oc gaeffn her effter, ssoem i haue vere her til. Here gud beuare eder altid, amen.

Myn kere ffenke, giuer ieg eder oc kerlige til kiende, ath meg lider vel i mit eget huess, oc er han meg oc ssel god en her til. Gud vnde meg, ath han ma oc ssa bliue met meg, da kan ieg icke fful take gud oc vel oc gerne tage vare, ath ieg icke vel gøre det, hanoem kan vere til ffoertørnlisse, huerke mod hanoem eller hanss børn i nage made. Oc hauer han oc gode børn, gud vere loue. Men huad meg hauer ellerss vederffaress, der meg haue vere til bedrøuelsse, hauer ieg skreue oc læefft i dete breff oc beder eder ssa gerne, myn kere ffenke, ath i vilde lesse det, men det er det rinsste, ssoem den gode mand Effert gør myn s. 365hoessbonde¹. Gud giue, ath hanss lelihed ssa begaue ssig, ath hand vare ssa ner rete, ath han kunde klaue ssyn ssag, da hauer ieg inge tuil pa gud, ath hanoem vederffoerss ssa møge, ssoem reter vare. Gud giue, dit kunde vere gud behauelit oc hanss here oc koenge til velige, oc vare en anden i Danmarck, da vare det bade meg oc hanss børn til gode. Gud ffoerbyde, ieg skulde leue, det hans houe kome nage ath, da mate ieg ssyde der met alt hierte ssarig, oc hanss børn met.

Myn kere ffenke, det breff, ssoem i ffick meg, det ieg skuinde² ffa ffru Viuicke³, ssoem i hade skreue hinde til, det huen vilde vere meg god ffoer ederss skyeld, ssa vere gud ederss lønd. Der ieg kom til Truenhiem, da gick ieg sstrax om anden dagen oc bar ffru V[i]uicke³ ssame breff oc ffyck hinde det ssel oc ssade hinde mange gode neter pa ederss vene, ssoem i beffoel meg, men huen tog breffe oc lesste det, men huen ssuare meg huirken ont eller gat. Men da gyck ieg hen oc ssete meg pa benke. Inte talle huen til meg, icke toerde ieg heller talle til hinde. Ssa gyck ieg hiem i gen, met det ssnarsste ieg ffoernoem, ieg var hinde icke vel komen. En anden ssyndag der effter ssyende Effuert³ en aff ssyne ssuene til meg i kerken, om ieg vilde ga til hanoem oc ffa meg mat met hanoem. Da ssuare ieg ssuinde, ath gyck myn hoessbonde, da vilde ieg oc gerne ga. Da ssade ssuinde ffoer meg, det han vndskyldde sseg oc kunde icke kome paa den tid. Ssa bad ieg oc ssuinde ssyge bade Effuert³ oc ffru V[i]uicke³ ssa møgen tack, ieg s. 366vilde da ga til hinde effter medag. Ssa gyck ieg hiem oc ssade myn hoessbonde, det ieg hade loue fru V[i]uicke¹, ath ieg skulde ga til hinde om effter medag. Ssa ssuare han meg, ath det var besst, ieg gyck, men ieg hade louet thet. Om effter medag gyck ieg pa beffssegaren² til ffru Viuicke¹ oc toe myn hoessboende dater met meg. Ssa koem ieg gandess der ind, da ssat Effuert¹ oc ffru V[i]uicke¹ met alle døress gesster ved bore. Ssa bade de meg ssyde. Ssa ssete ieg meg pa benke, men gud ved det, hoer de toge mod meg, men dog ssad ieg der en time eller ij. Ssa sstod ieg op oc vilde gat hiem. Da ssade Effuert¹, ath ieg skulde ssyde, ieg var nu her i landen oc icke i Danmarck, ieg skulde nu vere, hoer han vilde haue meg, oc met mange besspatelige or, ssoem han da gaff meg. Men ieg vilde dog icke ssyde der lenger. Ssa sstod ieg op oc bød hanoem gode nat, men han bleff ssuarlige vered pa meg oc ssade, ieg skulde ssyde i tuessen dyeffle naffn. Men ieg ssade, ieg vilde icke byde lenger. Ssa skød han meg ffra sseg oc vd pa gulet oc bad meg ga ffoer ssa mange tussene dyeffle, oc doem vilde han beffalle bade meg oc myn besk, oc bande meg oc gaff meg mange besspatelige or. Men han ssa bandet oc regere, da gick ieg til ffru V[i]uicke¹ oc bød hinde gode nat oc vndskyldde meg, oc ath det gioerde meg ont, ath ieg skulde kome der, hanoem oc hinde til ffoertørnlisse. Da suare huen inte ande en, en hun mente, ath ieg var icke bedre, en han mate talle til meg oc vere, hoer han vilde haue meg. Men ieg ssa sstod oc talle met hinde, da sslo han den ene ssøl kande effter den ande vd pa gulet til myn hoessbonde dater, huen sstod pa gulet, det alt det, der var i kander, koem pa hindess hode oc kleder. Men ieg gyck vd ssoeffrrfuel, ssoem ieg vel mate, men alt det ieg gyck vd, oc alt den sstuen han kunde roue effter meg, s. 367der han kunde sse meg, da roeffte han effter meg met skyenss ord oc beffallet alt meg oc myn beske tussen dieffle. Dene ere gorde han meg ffor alle ssyne gesster oc der i et ffremede land. Den alssoemmesste gud sse til hanoem pa myn rete arssage, sa ssandelige ssoem ieg icke talle nage or, der hanoem oc hinde kunde vere til ffoertørnlisse i nagen made. Kere ffenke, ssa var der tre bede daue, mand

skulde ga til kerken den ssame vge. Ssa gyck ieg til kerken, men ieg tente her icke mere pa Effuert¹ oc ffru Viuicke1. Men der de iij daue vare ffoergange, oc ieg var hiem gange, da koem løren Perssen² oc en aff kannicker til meg oc ssade, ath ffru V[i]uick[e]1 hade visst doem til meg oc lod meg sspøre ath, hui ieg hade icke sstad op mod hinde i de iij daue, naer huen koem i kerken, oc nar huen gyck aff kerken, oc om ieg vesste nage vdere³ met hindess sslet oc vener, men ieg goerde hiende icke den ere, meg burde ath gøre hinde, oc ssta op mod hinde, nar huen koem i kerken oc gick aff kerken, oc om ieg troe, om hun var icke ssleg en quien, det ieg mate ssta op mod hinde, det vilde huen vide hoess meg. Ieg bleff vndelig ved dene talle oc vesste icke møge, huad ieg skulde ssuare der til, men ieg ssuare, ieg ate⁴ det icke, nar huen gick aff kerke eller i kerke, icke gioerde ieg heller⁵, men ieg vesste inte met hindess sslit(!) oc vener en gat, men de ffoerssuare doem vel ssel meg ffor vden. Met det ssuar ginge de hen til ffru Viuicke1 oc ssade hinde det, men huen vilde icke nøgen met det ssuar, men huen ssyende sstrax vi andre til meg igen, iij aff kanker⁶ oc løren Perssen oc denene(!) boremesster, oc vilde io sstrax haue et enke ssuar aff meg oc vide, hoer ffore ieg sstod icke op s. 368imod ffru V[i]uicke¹, nar huen koem i kerken, oc om ieg vesste nagen vdere met hindess sslyt oc vener, det vilde hun vide, oc hoer ffore ieg ffoeracte hinde ssa i kerken oc sstod icke op mod hinde. Ieg vesste da inte ande ath ssuare doem, ffoer ieg ssuare de andre ij til ffoerne, ath ieg icke ate², det huen koem i kerken eller gyck vd igen, men de vilde icke lade doem nøge met de ssuar, men de vilde haue ssuar aff myn hoessbonde der pa. Ssa var han icke hieme, men han var i kyrcken, men han koem da hiem pa det ssyesste, oc de sspure hanoem ath oc vilde haue et endelit ssuar der pa, hui ieg hade icke sstad op mod ffru V[i]uicke1 i kerken de iij daue. Hand ssuare dom, han vesste der inte aff, ieg sstod ssel til sstede, ieg mate ssel ssuare ffor meg, men dete vesste hand vel, ieg var gange til ffru V[i]uicke1 pa garen, men hoer det da gick til, det vesste hand icke andet, en hans huesstru oc hans date[r] koem icke glade hiem, myn dater var offer sslauen met øl bade paa hoffuet og lieff, men huad de brøde der til, det vesste hand icke, ffoer hand var der icke hoess, men, i gode men, i vare der alle hoess, i vide besst, hoer den ssag gick til. Ssa gioerde de myn arssage, ath ieg gioerde icke ande, en ieg vilde icke bliue ssa lenge, ssoem Effuert1 vilde, men de høre ingen or, ieg ssade. Men de danemend talle hanoen(!) ater til oc vilde i ffoer endelige haue et ssuar, hoer ffore ieg hade ssa ffoeracte hinde oc icke goert hinde den ere i kerken, ssoem meg buerde ath gøre sslege en erlig ffrue. Da ssuare myn hosbunde dom, ath han visste inte ath ssuare der til, men hanoem tycte, ath nar mand koem i kerken, da vare det besst, ath de tage det vare, doem la mere mack pa en ath sstad oc tage vare pa, huem der gyck i kerke eller aff kerke. Men i trenge meg ssa hart, ath ieg skal giue eder ssuar til den gode quinde ffru V[i]uicke1, da ma i ssyge hinde, ath nar myn høsstru ffor ssaefft hinde nagen tiensste, da ma huen tucte hinde, men beder den s. 369gode quinde tucte ssyne piger oc de, hinde tien, oc lade myn huesstru beteme¹. Hun hade vere hoess en god kuinde, ffør en ieg ffyck hinde, huen hauer vel ssa vndervisste hinde oc hauer oc vel sset det aff hinde, det huen ved vel bade ath skekke sseg i kerke oc anden ssted, ssa ath den gode ffrue hauer icke behoeff ath ssete nager ny sseger² pa hinde vden husse eller anden ssted, men i husse velle vid vel ssel ffoerligess. Det gaff han doem ffoer ssuar, oc der met gyck de hen oc ssade desse ssuar ffra doem. Men huad besspatelige oer de haue ssyden hat om meg der i bygen, vel ieg ssete til den almesste gud, ieg hauer her inge ath klaue myn nød ffor. Myn kere ffenke, ssa beder ieg eder ssa gerne, ath i velle icke ffoertenke meg, ath ieg vdmager eder ssa møge met myn lange skriefflsse, men ieg ved inge ath klaue myn nød ffor vden gud oc eder, oc vel bede eder fførsst ffoer gudz skyel oc ssyden ffoer det ieg var i eder huess, dog i haue det vel afflaefft. Ssa vere gud ederss lønd oc gøre myn arssage ffoer meg, ffoere ieg ved vel, ath de ofterroue meg der, ssoem de haue gioert her. Here gud, sse til doem pa myn rete arssage i mod meg.

Kere ffenke, den barer³ i Køffhaeffn Kriessten Perssen er icke en nu komen hid, ssom skulde fførde met tiengess ffrem, men ieg hobess, ath han skulde kome huer dag. Vid haue sspuert, ath han er komen til Bern⁴. Nar gud vel, ath han komer, skal i ydemere ffa voert bud oc skriefflsse. Gud vnde meg, ath ieg mate ffa bud ffra eder, oc beder eder ffoer gudz skyel, ath i velle byde meg til, nar eder sstedess bud, hoer Herloeff oc eder lider, oc i vilde oc giort det ffoer gudz skyel oc skreue meg til, hoer det gar myn moder. Ieg hauer ssa sstoer ssarig i mit hierte ffoere hinde. Vilde i haue goert det ffoer gudz skyl oc haue bud til hinde, om huen enten lad i ssydoem eller ande, i vilde en da sse s. 370hinde til gode ffoer gudz skyel. Ieg ssynder eder oc nagen breff oc beder eder ssa gerne, ath i vilde haue den vdmage oc ffly her¹ ssyne. Myn hierte kere ffenke, tager meg ded icke til velige, ath ieg ssa drisstelige skriuere eder til oc gør eder vdmage met myn lange skriefflsse, men ieg kan icke lade, ath ieg ma klaue myn modgaen ffoer eder. Den alssom messte gud hielpe bade myn hoessbonde oc meg vel pa voer rete arssage. Ieg kan aldri klaue eder det vdret oc spat, ssoem Effert oc ffru Vieffke dalige b[e]uissar voess. Ieg vel nu icke viger skriuere eder til, men ieg vel nu oc altid haue eder den alssom messte euege gud beffallet bade til lieff oc ssel, oc gud beuare bade Herloeff oc eder i gudz ffryck, gud til ere oc ffatige til gode, ssom dafflige hauer sset ophoel aff det gode, ssom gud h[a]uer giue eder. Ieg vel oc ssa gerne bede eder, ath i vele vel gøre oc ssyge Herloeff ssa mange gode nete oc lønd aff den almesste gud ffoer ssa møge got. Gud[s] and oc nade vere met eder bade, amen. Skreue i Truenhiem den vij dag iuny ano doni mdlix.

Benedicte Moertenss dater.

Egenhænd. Orig, uden Omslag i Rigsark., Adelsbreve XXIII. 208. — Trykt i Ny kirkehistoriske Samlinger VI.

Mortensdatter, Benedicte, *Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøre (1. bind)*,

379—85.